

Főoldal > ... > Családi Ügyek, Öröklés > Öröklés > Öröklésekkel Kapcsolatos Korlátozások – Különleges Szabályok > France

Öröklésekkel kapcsolatos korlátozások – különleges szabályok

Tartalomszolgáltató:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Franciaország

1 E tagállam joga szerint vonatkoznak-e gazdasági, családi vagy szociális megfontolások miatt az örökléssel kapcsolatos vagy arra kiható korlátozásokat megállapító különös szabályok az e tagállamban található ingatlanok, bizonyos vállalkozások vagy más, különleges vagyonkategóriák öröklésére?

Franciaországban a rendes öröklési jogtól eltérő különleges szabályok vonatkoznak mind az öröklés rendjére (*dévolution successorale*) (1), mind a hagyaték felosztására (*partage successoral*) (2).

1. Az öröklési rendre vonatkozó különleges szabályok

Az öröklési rend egy olyan mechanizmus, amelynek segítségével meghatározzák azokat a személyeket, akik az elhunyt hagyatékát örökölni fogják.

A francia jogszabályok és ítélkezési gyakorlat az egyes vagyontárgyak sajátos jellegének figyelembevételére céljából különleges szabályokat állapítottak meg az öröklési rendre vonatkozóan. Ezeket a következő vagyontárgyak esetében kell alkalmazni:

Családi ereklyék

Az ítélkezési gyakorlat a családi ereklyékre (*souvenirs de famille*) vonatkozóan különleges szabályokat állapított meg.

A családi ereklyék olyan családi tárgyak, amelyek értéke alapvetően személyes és szubjektív – ilyenek például a családnak írt levelek, portrék, családi címerrel ellátott bútorok stb. Ezek a vagyontárgyak „a család történetéről tanúskodnak”, ezért „inkább érzelmi, mint vagyoni jellegű hagyományt képeznek, amelynek a család szempontjából betöltött jelentősége megköveteli az átruházásukra vonatkozó sajátos szabályok kialakítását, különösen annak elkerülése érdekében, hogy olyan módon osszák fel őket, amely megfosztaná őket az értékük központi elemét jelentő családi vonatkozástól” (Grimaldi, M., *Droit patrimonial de la famille*, Dalloz Action, 7. kiadás 2021/2022, 235.221. szám).

Az ítélkezési gyakorlat szerint (lásd különösen: [1. Polgári Jogi Osztály, 1978. február 21., 76-10.561. sz. fellebbezés, a francia Hivatalos Közlönyben közzétéve](#)) a polgári törvénykönyv (*Code Civil*) öröklési rendre és felosztásra vonatkozó szabályai nem vonatkoznak ezekre a vagyontárgyakra. Így a családtagok közötti jobb megállapodás vagy ellenkező értelmű végrendeleti rendelkezés (*disposition testamentaire*) hiányában e vagyontárgyakat letétbe helyezés útján arra a családtagra lehet bízni, akit a bíróság a legalkalmasabbnak tart a vagyontárgyak megőrzésére. Ahelyett tehát, hogy a családi ereklyéket átruháznák egy adott családtagra, valamelyik családtag gondjaira bízzák őket, akinek a többi családtag számára elérhetővé kell tennie azokat.

Temetői sírhelyek

A temetői sírhely a temetőben egy adott sír számára kijelölt terület (sírbolt vagy sír). A temetői sírhelyek különösen fontos családi célt szolgálnak, ami a francia ítélkezési gyakorlat szerint indokolja a rendes öröklési jogtól való eltérést.

Ezért a [Polgári Törvénykönyv 815. cikkétől](#) eltérve a temetői sírhelyek soha nem oszthatók fel: azok átszállnak az örökösökre, akiknek állandó közös tulajdonában maradnak (*indivision perpétuelle*). Társ tulajdonosként az örökösöknek joguk van az adott sírhelybe temetkezni, családtagjaikat oda temetni, és tiltakozni olyan személy az adott sírhelybe való temetése ellen, aki nem a sírhelyet megvásárló személy (*cessionnaire*) családtagja.

Irodalmi és művészeti tulajdon

A [szellemi tulajdonról szóló törvénykönyv \(code de la propriété intellectuelle\) L. 111-1. cikke](#) előírja, hogy a szerzői jog (*droit d'auteur*) szellemi és személyhez fűződő jogokat (pl. a mű nyilvánosságra hozatalának joga, a műhöz való jog, a név feltüntetéséhez való jog, a mű egységének védelméhez való jog stb.), valamint vagyoni jogokat (pl. a mű nyilvánosságra hozataláért járó ellentételezéshez való jog) foglal magában.

A szellemi tulajdonjogokról szóló törvénykönyv a szerzői jog védelme érdekében több olyan különös szabályt tartalmaz, amely eltér a szokásos öröklési rendre vonatkozó szabályoktól.

A vagyoni jogok tekintetében például [a szellemi tulajdonról szóló törvénykönyv L.123-6. cikke](#) úgy rendelkezik, hogy a túlélő házastársat különleges haszonélvezeti jog illeti meg minden olyan felhasználási jog felett (*usufruit spécial sur le droit d'exploitation*), amelyet a szerző nem használt ki. A jogi szakirodalom szerint ez a különleges haszonélvezeti jog „azzal a ténnyel magyarázható, hogy a túlélő házastársról feltételezhető, hogy elősegítette a szellemi alkotások létrehozását támogató környezet kialakulását, és következésképpen jogszerű az alkotás eredményének hasznosítására vonatkozó jog megadásával kompenzálni őt” (Grimaldi, M., *Droit patrimonial de la famille*, Dalloz Action, 7. kiadás 2021/2022, 235.201. szám).

A szellemi és személyhez fűződő jogok tekintetében [a szellemi tulajdonról szóló törvénykönyv L. 121-2. cikke](#) úgy rendelkezik, hogy a szerző halálát követően „a szerző posztumusz műveinek nyilvánosságra hozatalára vonatkozó jogot a szerző által még életében kijelölt végrendeleti végrehajtó(k) (*exécuteurs testamentaires*) gyakorolja (gyakorolják). Végrehajtók hiányában vagy azok halála után, és amennyiben a szerző másként nem rendelkezik, ezt a jogot a következő sorrendben kell érvényesíteni: a leszármazók, az olyan házastárs, akivel szemben nem született a különválásról szóló jogerős ítélet (*jugement passé en force de chose jugée de séparation de corps*), és aki nem kötött új házasságot, a leszármazóktól eltérő, a hagyatéék egészét vagy egy részét öröklés útján megszerző örökösök, valamint a jövőbeli hagyatéék egészének egyetemes hagyományosai (*légataires universels*) vagy kedvezményezettjei (*donataires*)”. Az ebben a cikkben említett személyek sorrendje tehát eltér a [Polgári Törvénykönyv 734. cikke](#) szerinti, az elhunyt örökösének öröklési rendjét meghatározó sorrendtől.

Földhaszonbérleti szerződések

A mezőgazdasági haszonbérlet (*bail rural*) olyan szerződés, amelynek értelmében a tulajdonos vagy bérbeadó (*bailleur*) bérlőnek vagy haszonbérlőnek (*exploitant*) bérleti díj ellenében mezőgazdasági földterületet vagy épületet ad bérbé. Ez lehetővé teszi, hogy a földterület vagy az épületek mezőgazdasági tevékenységhez rendelkezésre álljanak.

[A vidéki és tengeri halászatról szóló törvénykönyv \(code rural et de la pêche maritime\) L. 411-34. cikke](#) általános szabályként úgy rendelkezik, hogy a mezőgazdasági haszonbérlet továbbra is fennmarad az elhunyt házastársa vagy bejegyzett élettársa (*pacte civil de solidarité*), valamint felmenői és leszármazottai javára, amennyiben azok a gazdaság munkálataiban jelenleg részt vesznek, vagy a halált megelőző öt évben ténylegesen részt vettek.

Ezt a különleges szabályt a mezőgazdaság sajátos jellege indokolja. A szabály a következőkben tér el az általános jogszabályoktól:

- az általános öröklési jog szerint az elhunyt örökösének minősülő oldalági rokonok (pl. testvérek) nem részesülhetnek a mezőgazdasági haszonbérleti jogból,

- a mezőgazdasági haszonbérleti jog érvényesítéséhez a vidéki és tengeri halászatról szóló törvénykönyv L. 411-34. cikkében felsorolt személyeknek a haláleset előtt ténylegesen részt kellett venniük a gazdaságban.

A házaspárok otthonának védelmére vonatkozó különös szabályok

Külön szabályok akadályozzák meg azt, hogy a házastárs vagy élettárs az elhunyt más örököseivel közösen örökölje a házaspár otthonát. Ezek, a lakás családi jelentősége miatt megállapított szabályok a túlélő házastárs, illetve – a lakásbérletek (*baux d'habitation*) esetében – az elhunyt élettársa életkörülményeinek megőrzésére irányulnak.

A [Polgári Törvénykönyv 1751. cikke](#) a lakásbérleti szerződések tekintetében a közös használat (*cotitularité*) elvét határozza meg. Eszerint „az olyan ingatlan bérleti jogát, amely nem szakmai vagy kereskedelmi jellegű, és amelyet mindkét házastárs ténylegesen lakóhelyként használ, a házastársak/élettársak közös kérése esetén úgy kell tekinteni, hogy az mindkét házastársat vagy élettársat megilleti, függetlenül a házassági vagyoni jogi rendszerüktől, és minden ellenkező értelmű megállapodás ellenére, még akkor is, ha a bérleti szerződést a házasságkötés vagy az élettársi kapcsolat létrejötte előtt kötötték”.

E cikk utolsó bekezdése kimondja, hogy „az egyik házastárs vagy élettárs halála esetén a túlélő házastárs vagy élettárs és a bérleti szerződés szerinti közös bérlő kizárólagos jogot élvez a bérleti szerződéssel kapcsolatban, kivéve, ha kifejezetten lemond arról”.

Amennyiben a lakás a házastársak közös tulajdona vagy az elhunyt házastárs tulajdona, a [Polgári Törvénykönyv 764. cikke](#) úgy rendelkezik, hogy az öröklésre jogosult házastársat, aki a halál időpontjában ténylegesen elsődleges lakóhelyként vette igénybe a lakást, haláláig a lakás feletti tartózkodási jog (*droit d'habitation*) és a bútorok használatához való jog (*droit d'usage sur le mobilier*) illeti meg. A lakásbérletekre vonatkozó szabálytól eltérően ez a kivétel csak a házaspárokra vonatkozik (az élettársi kapcsolatban élőkre nem).

2. A felosztásra vonatkozó különleges szabályok: kedvezményes felosztás

A hagyaték felosztása a hagyaték rendezésének utolsó szakasza. Megszünteti a közös tulajdont, mivel a felosztandó hagyatékot alkotó vagyontárgyak feletti egyéni jogok egyes örökösök számára való kiosztását jelenti.

Főszabály szerint a hagyaték felosztásához annyi tételt kell létrehozni, ahány örökös közösen jogosult a hagyatékból való részesedésre (a [Polgári Törvénykönyv 827. cikke](#)). Főszabály szerint minden tétel egyenlő értékű; ha a hagyaték összetétele miatt nem lehet egyenlő értékű tételeket megállapítani, a különbséget a részek kiegyenlítésére szolgáló kifizetéssel (*soulte*) kerül ellensúlyozásra (a [Polgári Törvénykönyv 826. cikke](#)).

A [Polgári Törvénykönyv 830. cikke](#) előírja, hogy a tételek kialakítása és összeállítása során törekedni kell annak elkerülésére, hogy az olyan gazdasági egységek és egyéb vagyontárgycsoportok felosztásra kerüljenek, amelyek értéke a felosztás hatására csökkenne.

A társörökösök megállapodhatnak az egyes tételek felosztásának módjáról. A felek közötti megállapodás hiányában a tételeket véletlenszerű sorshúzással kell elosztani.

Egyes vagyontárgyak azonban kizárhatók a véletlenszerű sorsolásból, és kedvezményesen kioszthatók valamelyik örökös számára. A szabályok ezért úgy rendelkeznek, hogy a túlélő házastárs vagy bármelyik örököstárs a következők kedvezményes kiosztását (*attribution préférentielle*) kérheti:

- bármely olyan mezőgazdasági, kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai vállalkozás, amelyben ténylegesen részt vesz vagy részt vett (a [Polgári Törvénykönyv 831. cikke](#)). Ez a kedvezményes kiosztás a törvény erejénél fogva minden olyan gazdaságra alkalmazható, amely nem haladja meg az Államtanács rendeletében meghatározott területi korlátozásokat, kivéve, ha a bíróság elrendelte, hogy a gazdaságnak közös tulajdonban kell maradnia (a [Polgári Törvénykönyv 832. cikke](#)). Más ügyekben az ügyben érdemben eljáró bíróság jogerős határozatától függ,
- a ténylegesen lakóhelyként használt ingatlan tulajdonjoga vagy bérleti joga, ha a halál időpontjában ott rendelkezett lakóhellyel, valamint az ott található bútorok, továbbá az elhunyt gépjárműve, ha arra mindennapi szükségletei kielégítéséhez szüksége van (a [Polgári Törvénykönyv 831. cikke \(2\) bekezdésének 1. pontja](#)). Ez a kedvezményes felosztás a törvény erejénél fogva alkalmazandó (A [Polgári](#)

[Törvénykönyv 831. cikkének \(3\) bekezdése](#)),

- az üzleti tevékenysége során ténylegesen használt üzlethelyiségek, valamint a tevékenység folytatásához szükséges ingóságok tulajdonjoga vagy bérleti joga ([a Polgári Törvénykönyv 831. cikke \(2\) bekezdésének 2. pontja](#)). Ez a kedvezményes felosztás az ügyben érdemben eljáró bíróság jogerős határozatától függ,
- az elhunyt által mezőgazdasági termelőként vagy részes bérlőként művelt mezőgazdasági ingatlan használatához (*exploitation d'un bien rural*) szükséges valamennyi ingóság, amennyiben a bérleti jogviszony továbbra is fennmarad a kérelmező javára, vagy amennyiben a kérelmezőnek új bérleti jogot biztosítanak ([a Polgári Törvénykönyv 831. cikke \(2\) bekezdésének 3. pontja](#)). Ez a kedvezményes felosztás az ügyben érdemben eljáró bíróság jogerős határozatától függ.

Minden esetben igaz, hogy a kedvezményes kiosztás alkalmazása soha nem automatikus, még ha a törvény erejénél fogva alkalmazható is. Ez azt jelenti, hogy azt mindig annak a túlélő házastársnak vagy örökösnek kell kérelmeznie, aki azt igénybe kívánja venni.

2 E tagállam joga szerint az öröklésre irányadó jogra tekintet nélkül is alkalmazni kell-e ezeket a különös szabályokat a fent említett vagyontárgyak öröklésére?

A fentiekben ismertetett, az öröklés rendjére vonatkozó, a rendes jogtól eltérő szabályok közül csak kettő alkalmazandó az öröklésre alkalmazandó jogtól függetlenül:

- a kedvezményes felosztás szabályai. A Semmítőszék (*Cour de cassation*) megállapította, hogy „a kedvezményes kiosztásra vonatkozó szabályok gazdasági és szociális céljuknál fogva imperatív rendelkezések, amelyek felülírják az ingatlan helye szerinti ország joga által előírtakat”. ([1. Polgári Jogi Osztály, 2012. október 10., 11-18.345. sz. fellebbezés, a francia Közlönyben közzétéve](#)),
- a szerzők személyhez fűződő jogaira (*droit moral des auteurs*) vonatkozó szabályok. A Semmítőszék tehát rámutatott arra, hogy „azok a szabályok, amelyek értelmében Franciaországban bármely irodalmi vagy művészeti alkotás szerzője a javára létrehozott, személyhez fűződő joggal rendelkezik, kötelezően alkalmazandó jogszabályok”. ([1. Polgári Jogi Osztály, 1991. május 28., 89-19.522. és 89-19.725. sz. fellebbezés, a francia Közlönyben közzétéve](#)).

3 tartalmaz-e különleges eljárásokat e tagállam jogrendszere a fent említett különös szabályok betartásának biztosítására?

A nemzeti jogban nem léteznek a fent említett különleges rendelkezések betartását biztosító különleges eljárások.

Last update: 20/11/2025

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a jogi nyilatkozatban tekintheti meg.